Sürdürülebilir Tüketim Davran??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Sürdürülebilir Tüketim Davran??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31258

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Sürdürülebilir Tüketim Davran??? Ölçe?i, Do?an, Bulut ve Ç?mr?n (2015) taraf?ndan geli?tirilmi?, bireylerin çevresel sorumluluk ve kaynak yönetimi odakl? tüketim e?ilimlerini ölçmeyi amaçlayan bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, özellikle tüketicilerin çevre dostu ürünleri tercih etme, gereksiz sat?n al?mdan kaç?nma, enerji tasarrufu yapma ve yeniden kullan?labilirlik pratiklerini benimseme düzeylerini belirlemek üzere tasarlanm??t?r. Ölçek geli?tirme çal??mas?, sürdürülebilirli?in dört temel boyutunu kapsayan kapsaml? ve çok faktörlü bir yap? sunmaktad?r.

Ölçek, toplamda 17 maddeden olu?makta olup, 5'li Likert tipi derecelendirme ile yan?tlanmaktad?r. Temel amac?, Türkiye'deki bireylerin sürdürülebilir tüketim al??kanl?klar?n? akademik düzeyde ölçerek, bu alandaki davran??sal ve ekonomik ara?t?rmalara katk? sa?lamakt?r.

Anahtar Kelimeler

Sürdürülebilir Tüketim, Tüketici Davran???, Çevre Duyarl?l???, Ölçek Geli?tirme, Sürdürülebilirlik.

Yazarlar

Oktay Do?an, Z. Ayça Bulut, F. Kubilay Ç?mr?n.

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, bireylerin günlük ya?amlar?nda sergiledikleri **sürdürülebilir tüketim davran??lar?n?** bilimsel yöntemlerle geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçmektir. Geli?tirme süreci, tüketicilerin çevresel etkiyi azalt?c? eylemlerini, enerji ve kaynak tasarrufu yakla??mlar?n? ve yeniden kullan?m e?ilimlerini sistematik olarak de?erlendirebilecek çok boyutlu bir araç olu?turmaya odaklanm??t?r.

Ölçek, akademik ara?t?rmac?lara ve politika yap?c?lara, tüketici davran??lar?n?n sürdürülebilirlik hedefleri do?rultusunda nas?l ?ekillendi?ini anlamalar? için nicel veriler sunmay? hedeflemektedir. Elde edilen veriler, çevre bilincini art?rmaya yönelik e?itim programlar?n?n ve pazarlama stratejilerinin geli?tirilmesine katk?da bulunabilir.

Yap?

Ölçek, **sürdürülebilir tüketim davran???n?**, çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlar? kapsayan karma??k bir psikometrik yap? olarak ele almaktad?r. Yap?sal olarak dört ana boyutta incelenir:

Boyut 1: Çevre Duyarl?l???: Bireyin çevreye en az zarar veren ürünleri tercih etme, do?al materyalleri kullanma ve çevresel sorumlulu?u destekleyen firmalar? seçme e?ilimi.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Boyut 2: ?htiyaç D??? Sat?n Alma: Bireyin gereksiz veya mevcut ürünün benzeri olmas?na ra?men yeni ürünleri sat?n alma e?ilimi (Bu boyut, sürdürülebilir davran???n yoklu?unu ölçtü?ü için ters kodlanmas? gereken maddeler içerir).
Boyut 3: Tasarruf: Enerji verimlili?i yüksek ürünleri tercih etme, elektrik tüketimine dikkat etme ve genel olarak kaynak tüketimini azaltma davran??lar?.
Boyut 4: Yeniden Kullan?labilirlik: Ürün ambalajlar?n? veya kullan?lm?? e?yalar? atmak yerine tekrar de?erlendirme, geri dönü?türme ve ödünç alma pratikleri.

Bu dört boyut, sürdürülebilir tüketimin hem bilinçli çevreci eylemleri hem de a??r? tüketimden uzak durma gibi olumsuz davran??lar?n kontrolünü kapsamaktad?r.

Geçerlik

Ölçe?in geli?tirme çal??mas?nda (Do?an, Bulut & Ç?mr?n, 2015), ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ne derece do?ru ölçtü?ünü belirlemek amac?yla geçerlik çal??malar? yürütülmü?tür. Özellikle yap? geçerli?ini sa?lamak için **aç?mlay?c? ve do?rulay?c? faktör analizleri** kullan?lm??t?r. Dört faktörlü yap?n?n teorik çerçeveye uygun oldu?u ve maddelerin ilgili boyutlarla yüksek korelasyon gösterdi?i belirlenmi?tir.

Faktör analizleri sonucunda, maddelerin beklenen dört alt boyutta topland??? ve model uyum indekslerinin kabul edilebilir s?n?rlar içinde oldu?u rapor edilmi?tir. Bu sonuçlar, ölçe?in sürdürülebilir tüketim davran???n?n boyutlar?n? ba?ar?yla ay?rt edebildi?ini ve yeterli düzeyde yap? geçerli?ine sahip oldu?unu göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l???n? ve kararl?l???n? de?erlendirmek amac?yla güvenirlik analizleri gerçekle?tirilmi?tir. Geli?tirme makalesinde, ölçe?in genel olarak yüksek düzeyde güvenilirli?e sahip oldu?u rapor edilmi?tir. ?ç tutarl?l?k güvenirlik katsay?lar? (genellikle Cronbach Alfa) hem genel ölçek hem de her bir alt boyut için hesaplanm?? ve sonuçlar ölçe?in tutarl? sonuçlar üretti?ini teyit etmi?tir.

Yüksek güvenirlik de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ölçme konusunda homojen oldu?unu ve ölçüm hatas?n?n dü?ük oldu?unu i?aret etmektedir. Bu durum, ölçe?in ara?t?rma ortamlar?nda güvenle kullan?labilece?ini göstermektedir.

Faktör Analizi

Sürdürülebilir Tüketim Davran??? Ölçe?i, çok boyutlu bir yap?y? ortaya ç?karmak amac?yla faktör analizine tabi tutulmu?tur. Analizler, ölçe?in toplam 17 maddesinin, varyans?n önemli bir k?sm?n? aç?klayan ve teorik beklentilere uygun olan dört temel faktör alt?nda topland???n? göstermi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bu dört faktör (Çevre Duyarl?l???, ?htiyaç D??? Sat?n Alma, Tasarruf ve Yeniden Kullan?labilirlik), sürdürülebilir tüketim kavram?n?n farkl? yönlerini temsil etmektedir. Faktör yüklerinin yüksek olmas?, her bir maddenin kendi boyutunu güçlü bir ?ekilde temsil etti?ini ve ölçe?in yap?sal netli?inin yüksek oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Psikometrik Ölçek Geli?tirme Çal??mas?)

Format: 4 Boyutlu, 17 Maddelik Öz Bildirim Ölçe?i

Dil Mevcut: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Tüketici Popülasyonu

Ya? Grubu: Yeti?kinler

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki bireylerin sürdürülebilir tüketim e?ilimlerini ölçmek üzere geli?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: 5'li Likert tipi derecelendirme kullan?lm??t?r. Kat?l?mc?lar, maddelere ne ölçüde kat?ld?klar?n? 1 (Kesinlikle Kat?lm?yorum) ile 5 (Kesinlikle Kat?l?yorum) aras?nda puanlayarak belirtirler.

Anahtar Kelimeler

Çevre Dostu Ürünler, Enerji Tasarrufu, Geri Dönü?üm, Tüketim Psikolojisi, Likert Ölçe?i.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Bilgi mevcut de?il.

?leti?im E-posta Adresleri: onur.dogan@deu.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Dokuz Eylül Üniversitesi (Tahmini Ba?lant?)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2015 y?l?nda Do?an, Bulut ve Ç?mr?n taraf?ndan geli?tirilmi?tir. Akademik çal??malarda kullan?m? için yazarlarla ileti?ime geçilmesi tavsiye edilir. Sorumlu yazar ileti?im bilgisi: **onur.dogan@deu.edu.tr**.

Ölçe?in orijinal makalesi ve detayl? bilgileri e-dergi.atauni.edu.tr adresinden eri?ilebilir. Ölçe?in

ARABPSYCHOLOGY.COM

orijinal PDF belgesi ise ?uradan indirilebilir: surdurulebilir-tuketim-davranisi-olcegi-toad.pdf

Kaynakça

Do?an, O., Bulut, Z. A. ve Ç?mr?n, F. K. (2015). Bireylerin sürdürülebilir tüketim davran??lar?n?n ölçülmesine yönelik bir ölçek geli?tirme çal??mas?. *?ktisadi ve ?dari Bilimler Dergisi, 29*(4), 659-678.

Sürdürülebilir Tüketim Davran??? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Sürdürülebilir Tüketim Davran??? Ölçe?i

Boyut 1: Çevre Duyarl?l???

Ç1: Deterjan, ?ampuan gibi temizlik ürünlerinden çevreye daha az zarar verenleri sat?n al?r?m.
Ç2: Do?al materyaller kullan?larak üretilmi? giysileri sat?n al?r?m.
Ç3: Çevresel sorumlulu?u destekleyen firmalar?n ürünlerini al?r?m
Ç4: Do?ada çözülebilir ambalajl? ürünleri sat?n al?r?m.
Ç5: Aile bireylerimi ve arkada?lar?m? çevreye zarar verecek ürünleri almamalar? için ikna ederim.

Boyut 2: ?htiyaç D??? Sat?n Alma

?1: Cep telefonu vb. teknolojik aletleri ihtiyaç duymad???m halde yenileri ile de?i?tiririm.
?2: ?htiyac?m olmasa da yeni giysiler al?r?m.
?3: Al??veri? yaparken listemde/akl?mda olmayan ürünleri de sat?n al?r?m.
?4: Yeni ç?kan bir ürünü, benzer bir ürünüm olsa da sat?n al?r?m.
?5: Yiyecek içecek ürünlerinden ihtiyac?m olmayanlar? da sat?n oldu?um olur.

Boyut 3: Tasarruf

T1: Enerji tasarrufu sa?layan beyaz e?yalar? sat?n al?r?m.
T2: Di?erlerine göre daha az elektrik harcayan elektronik cihazlar? sat?n al?r?m.
T3: Elektronik ürünler sat?n al?rken elektrik tüketim miktarlar?na dikkat ederim
T4: Evde tasarruflu ampuller kullan?r?m.

Boyut 4: Yeniden Kullan?labilirlik

Y1: Karton, teneke ve cam gibi ürünlerin ambalajlar?n? atmak yerine tekrar de?erlendiririm.
Y2: ?htiyac?m oldu?unda az kullan?lm?? ürünleri kiralar ya da ödünç al?r?m (DVD, kitap, vb)

ARABPSYCHOLOGY.COM

Y3: Kullan?lm?? kâ??tlar? not tutma vb. i?lerde yeniden de?erlendiririm.

ARABPSYCHOLOGY.COM